

היכל המשפט

גיליון 10 - תשפ"ד

היכל המשפט

בנשיאות הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א

דבר ה'אורח

מתוך שיעורי הפרקטיקה של רבני בית הדין שליט"א

היכל המעשה ~

היכן ראוי להחביא את הכסף בקופסת הנעלים או בבידיים

מה קורה כאשר מחביאים את הכסף בקופסת הנעלים, והאם יותר בטוח להחביא בכלל מאחורי הספרייה ■ כיצד הפך פורץ מנעולים מורשה לשותף ממשי בגניבה ■ ומה הסיפור מאחורי העוגה היוקרתית שהלכה לפת.

כאות הוקרה למלמד על ההשקעה הרבה, והנה אישה אחת רצתה לשלוח משלוח מנות מקורי למטפלת, והכינה עוגה בצורת כספת ובתוכה הכניסה את השכר בתוספת בננות מסויים, לקראת פסח פנתה המטפלת לאותה האישה, ושאלה אותה בגין השכר על החודש האחרון, זו האחרונה הסבירה לה כי הכניסה את הכסף בתוך העוגה ששלחה, וכיצד זו לא ראתה את הכסף בשעת אכילת העוגה. למרות אי הנעימות שבדבר ענתה המטפלת, כי מאחר והם מקפידים על כשרות הרי שהם לא אוכלים מאכלים שהוכנו ללא פיקוח כשרות, ומשכך השליכה את העוגה לפח האשפה, ואם כל המקוריות שבעניין הרי שהיא עדיין לא קיבלה את שכרה המגיע לה, בעלה

כששמע על המקרה, טען בתוקף כי מאחר והם כבר שילמו את הכסף הרי שאינם צריכים לשלם שוב, לגבי הטענה שהמטפלת עדיין לא קיבלה את כספה, טען הבעל כי ממנ"פ אם היא אכן עדיין לא זכתה בכסף הרי שהיא הויקה את הכסף בידיים בכך שזרקה את העוגה, וממילא מחוייבת היא לשלם על הויקה כנגד.

ונראה הדנה קי"ל דכל הנותן דבר לחבירו לשמור צריך להודיע, וכמובאר בב"ס סב. דחישין וחיפן שעורין פטור אפילו אם הויק בידיים, וכן בארנאי בגדיש, ואף שהרשב"א חולק ע"ז ולטעמו כיון שהויק בידיים חייב דמאי הו"ל גבך דאזקתיה. מכל מקום הכא שלא נתכוונה כלל להויק פשיטא דפטורה. ומאידך גיסא אחר שלא הודיעה למטפלת שהכניסה הפירעון בתוך העוגה, לא חשיב פרעון, דלענין פרעון צריך דעת בעלים. (ויש להעיר מנודים כה. גבי קניא דרבא שנחשב פרעון אבל ודאי כך הדין). דוגמא

לאחר כשנבוע בני הבית שעסקו בניקיון החדר לקראת חג הפסח המתקרב ובא, פנו אליו תוך כדי שנתו (בזמן שהיה צריך כבר לקום), ושאלו אותו על כל חפץ וחפץ אם הוא צריך אותו או לא, ותוך שהיה נים ולא נים כששאלו אותו אם ניתן לזרוק את הנעלים ענה שכן, לאחר זמן מה כשוך חמתו... זכר את אשר נעשה, ותפס שבעצם הכסף שהיה מונח בתוך הנעלים נורק לפח.

לשמע השאלה היו שרצו לדונן כישן שהויק, או כאישה שהויקה ואין בידה לשלם, אלא, שבעצם גוף השאלה מתחיל הרבה קודם לכן, האם בעצם הטמנת הכסף בתוך הנעלים יש בזה משום פשיעה, שהרי מבורר בגמ' ב"מ לה. ההוא גברא דאפקיד כיפי גביה חבירה, אמר ליה הב לי כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרב נחמן, אמר ליה כל לא ידענא פשיעוונא היא, ויל שלים. לא שילם, אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה. והנראה מדברי הגמ' שלא זו בלבד אלא אפילו היה מחביא בתוך הנעלים הויק, ורק בשל טיב המחבוא אפילו הוא שכת היכן הניחו הרי שהוא פושע וחייב, וכ"ש בזה שמראש הניחו במקום המועד לפרוענות, ולא אחת עולות שאלות כגון אלו בפני הרבנים, אם זה מדובר על כסף שהונח במקפיא בתוך שקית שהושלכה לאשפה, או על תכשיטים שהוסרו בנטילת ידיים ובשל הרצון שלא לאבדם או לשכחם, הונוהו בכני כשמתעורר לגמרי חוזר בו, ומ"מ בנדו"ד שאינו זוכר כלל ששאלוהו נראה שהיה ישן לגמרי, וחוזר הנדון לענין עצם השמירה.

אלא שיש לדון באופן שאין דרך בני הבית להשליך חפצים מבלי לשאול אותו קודם לכן, ומשכך בשעה שהניח הכסף בתוך הנעלים היה בטוח במאת האחוזים שאלו לא יושלכו בטעות לאשפה מבלי לקבל את אישורו, האם גם ככהאי גוונא מחוייב, או שמוזא אין לדונן כפושע. וככל מקום האישה לכאורה אין לדונן כפושעת אחר ששאלה אותו מפורשות לפני שזרקה את הנעלים, והנה מצאנו שיש חילוק בין ישן למתנמנם, כמבואר ביבמות נד. (דמתנמנם קנה ביבום וישן גמור לא קנה), ובב"ק סה. ובעוד כמה מקומות בש"ס, וא"כ ה"ה מקום לברוק באיזה מצב היה בשעה ששאלוהו, וע"י תשו' חו"י המוכב בסוף ח"ח שכתב לחלק בין נמנום לפני שינה או א"כ"ב דאז כשמתעורר לגמרי חוזר בו, ומ"מ בנדו"ד שאינו זוכר כלל ששאלוהו נראה שהיה ישן לגמרי, וחוזר הנדון לענין עצם השמירה.

מקרה מעניין בפני עצמו הועלה לאחרונה על שולחן בית הדין, כידוע ישנם הנוהגים להכניס בתוך משלוח המנות גם מעטפה

ולחבריהם להודיע על ההשקעה הרבה, והנה אישה אחת רצתה לשלוח משלוח מנות מקורי למטפלת, והכינה עוגה בצורת כספת ובתוכה הכניסה את השכר בתוספת בננות מסויים, לקראת פסח פנתה המטפלת לאותה האישה, ושאלה אותה בגין השכר על החודש האחרון, זו האחרונה הסבירה לה כי הכניסה את הכסף בתוך העוגה ששלחה, וכיצד זו לא ראתה את הכסף בשעת אכילת העוגה. למרות אי הנעימות שבדבר ענתה המטפלת, כי מאחר והם מקפידים על כשרות הרי שהם לא אוכלים מאכלים שהוכנו ללא פיקוח כשרות, ומשכך השליכה את העוגה לפח האשפה, ואם כל המקוריות שבעניין הרי שהיא עדיין לא קיבלה את שכרה המגיע לה, בעלה

כששמע על המקרה, טען בתוקף כי מאחר והם כבר שילמו את הכסף הרי שאינם צריכים לשלם שוב, לגבי הטענה שהמטפלת עדיין לא קיבלה את כספה, טען הבעל כי ממנ"פ אם היא אכן עדיין לא זכתה בכסף הרי שהיא הויקה את הכסף בידיים בכך שזרקה את העוגה, וממילא מחוייבת היא לשלם על הויקה כנגד.

ונראה הדנה קי"ל דכל הנותן דבר לחבירו לשמור צריך להודיע, וכמבואר בב"ס סב. דחישין וחיפן שעורין פטור אפילו אם הויק בידיים, וכן בארנאי בגדיש, ואף שהרשב"א חולק ע"ז ולטעמו כיון שהויק בידיים חייב דמאי הו"ל גבך דאזקתיה. מכל מקום הכא שלא נתכוונה כלל להויק פשיטא דפטורה. ומאידך גיסא אחר שלא הודיעה למטפלת שהכניסה הפירעון בתוך העוגה, לא חשיב פרעון, דלענין פרעון צריך דעת בעלים. (ויש להעיר מנודים כה. גבי קניא דרבא שנחשב פרעון אבל ודאי כך הדין). דוגמא

לאחר כשנבוע בני הבית שעסקו בניקיון החדר לקראת חג הפסח המתקרב ובא, פנו אליו תוך כדי שנתו (בזמן שהיה צריך כבר לקום), ושאלו אותו על כל חפץ וחפץ אם הוא צריך אותו או לא, ותוך שהיה נים ולא נים כששאלו אותו אם ניתן לזרוק את הנעלים ענה שכן, לאחר זמן מה כשוך חמתו... זכר את אשר נעשה, ותפס שבעצם הכסף שהיה מונח בתוך הנעלים נורק לפח.

לשמע השאלה היו שרצו לדונן כישן שהויק, או כאישה שהויקה ואין בידה לשלם, אלא, שבעצם גוף השאלה מתחיל הרבה קודם לכן, האם בעצם הטמנת הכסף בתוך הנעלים יש בזה משום פשיעה, שהרי מבורר בגמ' ב"מ לה. ההוא גברא דאפקיד כיפי גביה חבירה, אמר ליה הב לי כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו אתא לקמיה דרב נחמן, אמר ליה כל לא ידענא פשיעוונא היא, ויל שלים. לא שילם, אזל רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה. והנראה מדברי הגמ' שלא זו בלבד אלא אפילו היה מחביא בתוך הנעלים הויק, ורק בשל טיב המחבוא אפילו הוא שכת היכן הניחו הרי שהוא פושע וחייב, וכ"ש בזה שמראש הניחו במקום המועד לפרוענות, ולא אחת עולות שאלות כגון אלו בפני הרבנים, אם זה מדובר על כסף שהונח במקפיא בתוך שקית שהושלכה לאשפה, או על תכשיטים שהוסרו בנטילת ידיים ובשל הרצון שלא לאבדם או לשכחם, הונוהו בכני כשמתעורר לגמרי חוזר בו, ומ"מ בנדו"ד שאינו זוכר כלל ששאלוהו נראה שהיה ישן לגמרי, וחוזר הנדון לענין עצם השמירה.

יחד עם כלל תלמידי' ורבני 'היכל המשפט' עומדים אנו נפעמים ונרגשים כאחד לראות את חזונם ושיאפתם של גדולי הדור הולך ומתממש מול עינינו, עטרת תפארת, אברכים מסלתה ומשמנה של מזרח עולם המשפט שעומלים וממיתים עצמם על דברי תורה, ביישובו של עולם בלימוד חושן המשפט, וזוכים לילד לעומקא של הלכה בליבון העיניים בדיבור חברים ובשימוש מעשי.

אברכים רבנים ודיינים, יצאו יחד למשא של חיבור הפרקטיקה המעשית עם לימוד ההלכות, ושילוב לימוד חושן המשפט עם הלכות ריבית. וכיום לאחר כשרת דרך לא ארוכה עומדים גדולי הפוסקים נפעמים לראות את היקף הידיעות והחיבור לעולם המעשה.

תחת מעצמת המשפט קיימים כיום מספר מחלקות א. קו בית ההוראה - מתן מענה הלכתי לשואלים. ב. בית הדין - דיונים ובוררות. ג. מחלקת עסקים - מתן מענה, עריכת חוזים, יעוץ וליוי לחברות ועסקים. ד. הוצאה לאור - הוצאה לאור של קובצי 'היכל המשפט' עלונים, מידע ועוד. ומה מרגש לראות כיצד הרבנים הגאונים נוטלים חלק בפעילות הענפה.

שאלת סנין ~

שלו' רב

אני עובדת במקום עבודה שאינו הכרחי כל כך (מקום בילוי /קניות), אלא שהמעביד שאינו שומתו"מ מבקש שנעבוד גם בימי חוה"מ, השאלה האם הוא יכול לחייב אותי, והאם מותר לי לעבוד או שיש בזה איסור, ועלי לסרב.

תשובה:

בשולחן ערוך (חו"מ סי' שלא) נפסק שבכל ענייני שכירות נוהגים על פי מנהג המדינה באותו מקום. ואשר על כן למרות שישנם עסקים רבים בהם ימי חול המועד נחשבים לחצי יום עבודה, וישנם שמכריזים על חופשה מרוכזת, מכל מקום מבידור המציאות נמצא כי ישנם ענפים ועסקים בהם ימי חול המועד הרי הם כימי עבודה רגילים, ורק ניתן לבקש חופשה כבשאר ימות השנה.

ולכן אמנם עצם העבודה לשם פרנסה נאסרה בחול המועד, למעט מלאכות שיש בהם הכרח (ויש להיוועץ עם מורה הוראה כל מקרה לגופו), אלא שאם ההתקשות ליציאה לחופשה תגרום להפסד מקום העבודה, נמצא כי הדבר נחשב לדבר האבד, ויהיה לכם מותר לעבוד בחול המועד.

~ שאלות לעיוני ~

אל רבני בית הדין השלום והברכה

אני מנהלת עסק למכירת ביגוד ילדים, ומטבע הדברים ערב פסח הוא זמן מאוד מאוד לחוץ בעבודה, כך שאין לי ימים ושבועות להשקיע בניקיון הבית, ומשכך אני מגייסת את כל בני הבית ליום עבודה מרוכז בו נשתלט יחדיו על הבית, הודעתי לשכנים המתגוררים תחתינו על כך שביום פלוני אנו עורכים ניקיון יסודי ולכן שלא יתלו כביסה על הבל באותו היום בכדי שלא יהרס, ביום המיועד לפני שהתחלנו בניקיון בפועל שלחתי את אחד הילדים שוב לשכנים להזכיר שיורידו כביסה.

בפועל לא בדקנו שאכן השכנים הורידו את הכביסה, והשפרצנו אקנומיקה על התריסים, ולמעשה מה שהתברר שהשכנים לא הורידו את הכביסה, או שתלוי כביסה חדשה, ומה שקרה זה חלק מהבגדים ניווקו כליל השאלה האם אנו מחוייבים לשלם להם על כך, או שזו אשמתם.

לבקשת רבים
ניתן למסור שמות לתפילה בכותל המערבי
מידי יום לאחר תפילת המנחה
0527163727

מדור זה עוקב אחרי סכסוכי שכנים, ומטרתו להציג בפניכם את שני צידי המתרגם, ולהביא תמונת מצב מרתקת ונקודת מבט שונה.

הצגה השני 26א

הצגה הראשון 26א

כל האוכל בחדר המדרגות...

מאוד לא נעים לנו לפנות בצורה שכזו לדיירים, אך מה נוכל לעשות כאשר ישנם דיירים הסבורים כי חדר המדרגות הוא חדר האוכל של ביתם, זה נכון שמדובר על ערב פסח ולא דבר נדיר הוא למצוא ילדים אוכלים בחדר המדרגות או בגינה, אך כאן באזור ישנם כללים שונים. האוכלוסיה המתגוררת בבניין אינה סובלת סגנון מגורים שכוה, אמנם ישנם משפחות עם ילדים קטנים שכבר הושפעו מהעניין, אך גם הם בשנים עברו התלוננו על התופעה. ישנם הטוענים בצדק כי לא לחינם הם משלמים מאות שקלים בחודש לוועד הבית, לטענתם מי שבא למקום מגורים שכזה עליו לקחת בחשבון שיש כללי התנהגות שונים. כחברת ניהול עלינו לתת שירות הולם לדיירים, המשלמים ממיטב כספם על כך, ואנחנו באמת לא יודעים כיצד לנהוג, לכאורה כל הצדדים צודקים, בינתיים פרסמנו הודעה לכלל הדיירים שלא לאכול בחדר המדרגות, הכולל קנס, בפועל אנחנו לא מתכוונים לאכוף.

כמנהג ישראל מקדמת דנא לנקות את הבית מכל חשש חמץ וסרף חמץ, גם אנחנו עמלים לנקות את הבית למרק ולקצף, וכטבע של דברים, עד כמה שהבית הופך להיות יותר ויותר נקי לפסח, כך חדר המדרגות הופך להיות מקום מושבם של הילדים היקרים, וכך גם יוצא שאת ארוחות הבוקר והערב הם אוכלים בחדר המדרגות. חברת הניהול של הבניין שהעניין לא מצא חן בעיניה פרסמה הודעה לדיירים, כי מאחר והתנהגות זו אינה הולמת את צביון הבניין, הרי שכל דייר שנתפס כך יחוייב בקנס של 150 ₪. יצויין שאנחנו לא הדיירים היחידים בבניין עם ילדים, ומכיוון שכן הרי שהרבה דיירים נוהגים כן, וכך הוא דרכו של עולם, ברצוני לדעת האם יש לוועד הבית זכות למנוע ממני את השימוש ברכוש המשותף, הרי מאחר וברוב הבניינים כך נוהג הרי שזה חלק מזכויות השימוש.

תגובות למדור זה ניתן לשלוח b0733831747@gmail.com

מהנעשה והנשמע

אמת מה נהדר לראות את הרבנים והדיינים החשובים אשר בחודשים האחרונים יושבים ושוקדים על תלמודם, משנים וחוזרים על הלכות נזיקין, אשר עליהם עמלו ויגעו, ועתה הגיע עת הקציר בסדרי החזרות, לערוך תלמודם ולסדר משנתם, שתהא ערוכה וסדורה בשיהם ובמוחם, ותיחקק על לוח ליבם לימים רבים, ובהיכלי התורה ובהיכלי הכוללים בקבוצות השימוש די בכל אתר מורגשת ציפייה דרוכה והתרגשות לקראת המבחן המסכם הגדול בסוף חודש ניסן בו יידרשו לענות ולהשיב על השאלות בבהירות ורהיטות, במבחנים מסכמים בכתב, ולאחר מכן בעל פה, במעמד מיוחד ומרומם בראשות גדולי ישראל שליט"א.

חושן משפט להעשה בשורה משמחת לשוחרי עולם המשפט

בימים אלו נפתחה ההרשמה

לקבוצות השימוש המעשי

להכשרת דיינים מוצי"ם ובוררים בדיני ממונות

שעל ידי בית הדין ובית ההוראה 'היכל המשפט'

בנשיאות הגאון רבי נפתלי נוסבוים וגדולי הדיינים שליט"א

שיעורים מיוחדים ומרתקים בהנעשה בבית הדין

שיעורים בפקרטיקה המעשית מתוך עולם בית הדין

על ידי רבני ודייני בית הדין שליט"א ומומחים בתחומים שונים

דגש על נושאים אקטואליים

פרקטיקה בשירע חרם חלק ג' והלכות ריבית

דיני חזים - דיני שותפין - דיני צוואות וירושות - הלכות דיינים - דיני ריבית - נזק שכנים - אונאה - שכירות פועלים - נזיקין - שכירות - ערבות ועוד. עריכת חזים וניסוחם - הבנת חזים - נזק גביה - נזק לרכוש מבוטח - תאונות דרכים ותאונות עבודה - הלשנות על מאכעריים - זכויות יוצרים - הסכמי שיתוף - פירוק שותפות - צוי בית משפט - פירעון חוב על ידי הירשים - ביטול צוואת אב על ידי האם - מנהל עובד בקיום צוואה - בנים מאומצים - שינוי אחר השלטה - סדר חלוקת נכסים - הרכבי בית דין יחיד - דיונים שאינם מצריכים דיונים משפטיים - נסיון גישור - טענת פסלות דין ועילות הפסילה - מעמדו של טוען רבני - ייצוג בעלי דין בקבוצות רכישה - סרבני בית דין, שוק ההון - כרטיסי אשראי - מערכת הבנקאות - עסקאות ברטר - צייננים - גמחים - היתר העיסוק - פיוני שוכר - תאריך עברי ולועזי - מוניטין בחנות - אונאות בגדלין - שביתות עובדים ועוד.

השיעורים יתקיימו אחת לשבוע למשך שנתיים. חומר עיוני ומסכם. עבודה מעשית בתיקי דיונים. מצגות מתוך עולם בתי הדין. בסיום המחזור ולפי החלטת הרבנים ישובצו הלומדים כרבנים ובוררים בבית הדין ובית ההוראה היכל המשפט ויכתרו בכתר תעודת 'דין ידן' על רוב שרע. חר"מ. ותעודת 'זורה יורה' על הלכות ריבית על ידי גדולי הדיינים.

לפרטים והרשמה: 055-671-2282

בית דין צדק היכל המשפט

מרחיב את פעילותו בסייעתא דשמיא בהקמת הסניף החדש בעיר התורה בית שמש יצ"ו ברחוב ריב"ל 28

שעות פעילות בית הדין

- הרכב יום רביעי בשעות הערב -

בראשות הגאון הגדול רבי שלמה זעפרני שליט"א

- הרכב יום חמישי בשעות הבוקר -

בראשות הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

- הרכב יום שני -

בראשות הגאון הגדול רבי צבי פלדהיים שליט"א

הדיינים מתקיימים בלשכת בית הדין במבנה החדש והמרווח ברחוב ריב"ל 28 בית שמש

להזמנת דיונים ובוררות
מזכירות בית הדין 073-3831747 שלוחה 2

מענה הלבתי לשאלות בדיני ממונות וריבית
קו המשפט 0733831747 שלוחה 1